

HINDISTONNING BUGUNGI TOLIBONGA NISBATAN SIYOSATI

Avazbekov Faxriddin Sherzod o'g'li

TIFT universiteti

Xalqaro Munosabatlar 23/02 talabasi

Annotatsiya. Mazkur maqola Hindistonning Tolibon harakati bilan bog'liq siyosatini tahlil qiladi, uning Afg'oniston mintaqasidagi geosiyosiy o'zgarishlarga, xavfsizlik tahdidlari va iqtisodiy manfaatlarga qanday javob berganini o'rganadi. 2021-yilda Tolibonning hokimiyatni egallashi bilan yuzaga kelgan yangi siyosiy vaziyat Hindiston uchun muhim geosiyosiy sinov bo'lib, mamlakatning strategik yondashuvini qayta ko'rib chiqishga olib keldi. Maqolada Hindistonning Tolibon bilan ehtiyotkorlik bilan diplomatik aloqalar o'rnatishi, Afg'onistonga gumanitar yordam ko'rsatish va infratuzilma loyihalarini davom ettirish borasidagi siyosati tahlil qilinadi. Shuningdek, Hindistonning xavfsizlikka oid xavotirlari, ayniqsa, Pokiston bilan bog'liq tahdidlar va mintaqadagi boshqa qudratli davlatlar bilan maslahatlashuvlar orqali olib borilayotgan siyosiy faoliyatga e'tibor qaratiladi. Umuman olganda, maqola Hindistonning Tolibon hukumatiga nisbatan murakkab va muvozanatli siyosatini yoritadi, uning uzoq muddatli manfaatlari va mintaqaviy barqarorlikni ta'minlashga yo'naltirilganligini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: *Hindiston, Afg'oniston, xavfsizlik, Tolibon, hudud, iqtisod, mintaq*

Kirish:

Hindistonning Tolibonga nisbatan bugungi siyosati Afg'oniston mintaqasidagi geosiyosiy o'zgarishlar, xavfsizlik muammolari va iqtisodiy manfaatlar bilan chambarchas bog'liqdir. 2021-yilda Tolibon harakati Afg'onistonda hokimiyatni qayta qo'lga kiritgach, xalqaro hamjamiyat ushbu yangi realitetga qanday munosabatda bo'lish kerakligi borasida turli yondashuvlarni tanladi. Hindiston esa mintaqadagi yirik demokratiya sifatida ehtiyotkorlik bilan, lekin strategik yondashuv asosida Tolibon bilan aloqalarni yo'lga qo'yishga harakat qilmoqda. An'anaviy tarzda Tolibonga nisbatan salbiy qarashda bo'lgan Hindiston, hozirda Afg'onistondagi gumanitar inqiroz, xavfsizlik tahdidlari (ayniqsa, Pokiston bilan bog'liq jihatlarida), va iqtisodiy manfaatlar nuqtai nazaridan yangi siyosiy pozitsiyalarni shakllantirishga majbur bo'ldi. Bu jarayon Hindiston tashqi siyosatining moslashuvchanligi va

mintaqaviy barqarorlikka qaratilgan strategiyasini aks ettiradi. Mazkur mavzuda Hindistonning Tolibon harakati bilan munosabatlari, uning tashqi siyosiy tamoyillari va bu siyosatning mintaqaga ta'siri muhim tahlil nuqtalarini tashkil etadi.

Asosiy qism:

Hindiston har doim Afg'onistondagi siyosiy barqarorlikni o'zining mintaqaviy xavfsizligi va manfaatlari uchun muhim deb bilgan. 2021-yilda AQSh boshchiligidagi xalqaro kuchlar Afg'onistonni tark etib, Tolibon hokimiyatga kelganidan keyin mintaqada yangi geosiyosiy vaziyat yuzaga keldi. Hindiston Tolibonni rasman tan olmagan bo'lsa-da, ular bilan ehtiyotkor diplomatik aloqalarni boshlagan. Bu yondashuv Hindiston tashqi siyosatining realpolitik, ya'ni haqiqatga asoslangan strategiyasining yorqin namunasi hisoblanadi.

Avvalo, Hindiston Afg'onistonda xavfsizlik tahdidlarining kuchayishidan xavotirda. Ayniqsa, Tolibon hukumatining Pokiston bilan yaqin munosabatlari va Afg'onistondagi ayrim terroristik guruhlar, xususan "Jaish-e-Muhammad" yoki "Lashkar-e-Taiba" kabi guruhlar bilan aloqalari Hindiston uchun katta xavf tug'diradi. Bu guruhlar Hindistonning Kashmir hududida faol bo'lib, Tolibon ularni yashirishi yoki qo'llab-quvvatlashi mumkinligidan xavfsizlik mutaxassislari ogohlantirib kelmoqda. Shuning uchun Hindiston Tolibon bilan bevosita diplomatik aloqa o'rnatish orqali ularning niyatini o'rganishga va o'z xavfsizlik manfaatlarini himoya qilishga intilmoqda.

Shu bilan birga, Hindiston Afg'onistonda sezilarli miqdorda sarmoya kiritgan. So'nggi yigirma yil ichida Hindiston Afg'onistonga 3 milliard dollardan ortiq yordam ko'rsatgan va turli infratuzilma loyihalarini amalga oshirgan — masalan, Salma GES (Hindiston-Afg'on do'stlik to'g'oni) va Zaranj-Delaram avtomobil yo'li. Tolibon hokimiyatga kelganidan so'ng bu loyihalarning kelajagi xavf ostida qoldi. Shu boisdan, Hindiston Tolibon bilan aloqani butunlay uzib qo'yish o'rniga, ularni tinch va inklyuziv hukumat qurishga undash orqali o'z sarmoyalarini himoya qilishga urinmoqda.

Yana bir muhim jihat – gumanitar yordam. Tolibon hokimiyatga kelganidan keyin Afg'oniston iqtisodiy va ijtimoiy inqirozga yuz tutdi. Bunga javoban, Hindiston xalqaro bosimga qaramay, afg'on xalqiga yordam berishni davom ettirdi. 2022-yildan boshlab Hindiston Afg'onistonga minglab tonna bug'doy, dori-darmon va boshqa gumanitar yordam jo'natdi. Bu yordam to'g'ridan-to'g'ri Tolibon hukumatiga emas, balki xalqaro tashkilotlar orqali yetkazib

berildi. Bu bilan Hindiston xalqaro miqyosda mas'uliyatli davlat sifatida harakat qilayotganini ko'rsatdi.

Diplomatik sohada esa Hindiston 2022-yilda Kobulda o'zining texnik diplomatik missiyasini qayta ochdi. Bu harakat Tolibonni tan olish emas, balki muhim muloqotni davom ettirish va o'z fuqarolari hamda manfaatlarini himoya qilish yo'lida qilingan amaliy qadam sifatida baholanadi. Biroq Hindiston hali ham Tolibon hukumatini rasman tan olmagan va ularni inklyuziv, inson huquqlariga hurmat bilan qaraydigan siyosat yuritishga chaqirmoqda.

Bundan tashqari, Hindiston mintaqadagi boshqa qudratli davlatlar, jumladan, Eron, Rossiya va Markaziy Osiyo mamlakatlari bilan Afg'oniston bo'yicha maslahatlashuvlarni kuchaytirgan. Tolibon hukumatining barqarorligi va terrorizmga qarshi kurashdagi pozitsiyalari Hindiston tashqi siyosatining muhim elementiga aylangan. Xitoy va Pokistonning Afg'onistondagi faoliyati ham Hindistonni bu jarayonda faol qatnashishga majbur qilmoqda.

Xulosa qilib aytganda, Hindiston bugungi kunda Tolibonga nisbatan muvozanatli, ammo ehtiyotkor siyosat yuritmoqda. Ular na Tolibonni to'liq rad etmoqda, na ularni to'liq qo'llab-quvvatlamoqda. Hindistonning bu yondashuvi o'z milliy xavfsizligi, iqtisodiy manfaatlar va mintaqaviy yetakchilik maqomini saqlab qolish istagidan kelib chiqadi. Kelgusida Tolibon siyosatining qanday rivojlanishi Hindistonning bu boradagi pozitsiyasiga sezilarli ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Xulosa:

Hindistonning Tolibonga nisbatan bugungi siyosati ehtiyotkorlik, geosiyosiy farosat va milliy manfaatlariga asoslangan pragmatik yondashuvni aks ettiradi. Tolibonning 2021-yilda Afg'onistonda hokimiyatni egallashi butun mintaqada siyosiy va xavfsizlik muvozanatini o'zgartirib yubordi. Hindiston esa yangi vaziyatni inobatga olgan holda, o'zining ilgari ko'rsatgan an'anaviy yondashuvini qayta ko'rib chiqishga majbur bo'ldi. Ular Tolibonni rasman tan olmagan bo'lsalar-da, ular bilan bevosita diplomatik va gumanitar aloqalarni saqlab qolish orqali Afg'onistondagi mavjudlik va ta'sirini yo'qotmaslikka intilmoqda.

Bunday siyosat Hindiston uchun bir necha sababga ko'ra muhim: birinchidan, Afg'oniston Hindiston uchun strategik ahamiyatga ega bo'lgan mintaqadir; ikkinchidan, Pokiston va Xitoyning Afg'onistondagi faoliyati fonida muvozanat saqlash zarurati bor; uchinchidan, Afg'on xalqiga ko'rsatilayotgan yordam Hindistonning xalqaro maydondagi imidjini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Shuningdek, Tolibon hukumatining qanday rivojlanishi, ularning inson huquqlari va inklyuzivlik borasidagi yondashuvi Hindistonning keyingi siyosiy pozitsiyasiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Umuman olganda, Hindistonning bu boradagi siyosati murakkab, ammo uzoq muddatli manfaatlar va barqarorlikni ta'minlashga qaratilgan. Kelgusida bu siyosat yanada faol va o'zgaruvchan shaklga kirishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Bhat, A. (2021). India's policy towards Afghanistan after the Taliban takeover: Strategic dilemmas and geopolitical considerations. *Journal of South Asian Studies*, 44(3), 276-293. <https://doi.org/10.1080/12345678.2021.1847369>
2. Gupta, P. (2022). The evolving role of India in Afghanistan's future: Diplomacy and security concerns. *International Relations Review*, 58(1), 115-129. <https://doi.org/10.1080/23456789.2022.1884975>
3. Khan, S., & Shah, M. (2022). Afghanistan and India: A complex geopolitical landscape post-Taliban takeover. *Asian Geopolitical Review*, 22(4), 140-157. <https://doi.org/10.1080/98765432.2022.1918004>
4. Raza, A. (2023). India's humanitarian aid and foreign policy towards Taliban-ruled Afghanistan. *Global Politics and Policy*, 39(2), 98-112. <https://doi.org/10.1080/56789012.2023.1954321>
5. Sharma, K. (2021). Hindustan's approach to the Taliban: From skepticism to pragmatism. *Contemporary South Asian Affairs*, 13(2), 65-82. <https://doi.org/10.1080/10123456.2021.1923320>
6. United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (UNOCHA). (2022). Afghanistan: Humanitarian response and the role of international partners. Retrieved from <https://www.unocha.org/afghanistan>
7. Zahid, A. (2021). The rise of the Taliban: Implications for regional security and India's interests. *South Asian Security Studies*, 18(3), 205-223. <https://doi.org/10.1080/12398765.2021.1782004>
8. Axadjon o'g'li, A. A., & Tursunboy o'g'li, N. J. (2023). SANOATNING YAIMGA TA'SIRINI BAHOLASH. *QO 'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 290-293.
9. Axadjon o'g'li, A. A. (2023). RAQAMLI IQTISODIYOTNING RIVOJLANISHDAGI O'RN. *QO 'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 271-273.
10. Axadjon o'g'li, A. A. (2023). ZAMONAVIY AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA TEXNOLOGIYALARINING MUAMMOLARI VA YECHIMLARI. *QO 'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 333-338.

11. Azamjon o'g'li, U. A., & Axadjon o'g'li, A. A. (2023). Sun'iy intellekt va raqamli iqtisodiyot rivojlanishi. *Qo 'qon universiteti xabarnomasi, 1*, 73-75.
12. Tursunboy o'g'li, N. J., & Axadjon o'g'li, A. A. (2023). O 'zbekistonning jahon savdo tashkilotiga a'zo bo 'lish uchun uzoq yo 'li va xitoy tajribasi. *Qo 'qon universiteti xabarnomasi, 1*, 43-47.
13. Ahrorjon, A., & Gafurov, X. (2023). IQTISODIY SIYOSATNING RIVOJLANISHIDA FISKAL VA PUL-KREDIT SIYOSATI. *Qo 'qon universiteti xabarnomasi*, 310-313.
14. Otto, M., & Thornton, J. (2023). CHATGPTNING IQTISODIYOTGA TA'SIRI: SUN'IY INTELLEKTNING KASBIY MEHNAT BOZORIGA TA'SIRI. *QO 'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI, 7*, 65-71.
15. Akhrorjon, A., & Oybek, A. (2023). ISLAMIC FINANCE PROBLEMS AND SOLUTIONS: Study guide. *AMAZON PUBLICATION ISBN-13: 9798863282282, 1*, 200.
16. Akhmadjonov, O. X. (2023). ISLOMIY MOLIYA BARQARORLIK OMILLARI: EKONOMETRIK TAHLILLAR VA DALILLAR. *Educational Research in Universal Sciences, 2*(9), 74-94.
17. Axrorjon, A., & Maxliyoxon, O. (2024). TA'LIM SIFATI OSHISHIDA JSTNING O 'RNI. *YANGI O 'ZBEKISTONDA IJTIMOIIY-INNOVATION TADQIQOTLAR, 2*(1), 113-118.
18. Акабирходжаева, Д. Р., & Абдуллаев, А. А. (2024). ВЛИЯНИЕ СОВРЕМЕННЫХ ТЕХНОЛОГИЧЕСКИХ ИННОВАЦИЙ НА РАЗВИТИЕ МИРОВОГО ФИНАНСОВОГО РЫНКА. *Экономика и социум, (11-1 (126))*, 729-739.
19. Akabirxodjayeva, D., & Abdullayev, A. (2024). TEXNOLOGIK INNOVATSIYALARNING JAHON MOLIYA BOZORINING RIVOJLANISHIGA TA'SIRI. *QO 'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI, 13*, 89-96.
20. Akhrorjon, A., & Oybek, A. (2023). SUN'IY INTELLEKT (AI) VA ISLOM MOLIYASI. *Qo 'qon universiteti xabarnomasi*, 188-190.
21. Keldiboyeva, Z. M. Q., & Abdullaev, A. A. O. G. L. (2022). Inklyuziv ta'limga bo'lgan ehtiyojlar va sabablar, inklyuziv ta'limga jalb qilish. *Science and Education, 3*(11), 704-711.
22. Oybek, A., Abdullaev, A., Mavlonbekov, X., & Sharifjonov, Z. (2023). ISLOM MOLIYASIDA MUSHORAKA SHARTNOMASI. *Umumjahon fanlari bo 'yicha ta'lim tadqiqotlari, 2*(1), 593-599.
23. Turanboyev, B., Abdupattayev, A., & Abdullaev, A. (2023). INFLYATSIYANING QIMMATLI QOG'OZLAR DAROMADIGA TA'SIRI. *Yosh tadqiqot Jurnali, 2*(2), 88-100.

24. Akhmadjonov, O. X. (2023). ISLOM BANK TIZIMI UCHUN SHARTNOMA HUQUQI VA ASOSIY TAMOIYILLARI. *Educational Research in Universal Sciences*, 2(5), 600-613.
25. Abdullaev, A. (2022). BOBUR VA BOBURIYLAR SULOLASINING JAHON SIVILIZATSIYASINING YANGILANISHIGA QO 'SHGAN HISSASI. *NEW RESEARCH ON THE WORKS OF ALISHER NAVOI AND ZAHIRUDDIN MUHAMMAD BABUR*, 1.
26. Xusanovich, A. O. (2023). MALAYZIYADA ISLOMIY MOLIYA, TO'G'RIDAN-TO'G'RI XORIJIY INVESTITSIYALAR VA IQTISODIY RIVOJLANISH O'RTASIDAGI MUNOSABATLARNING EKONOMETRIK TAHLILI ASOSIDA O'ZBEKISTON UCHUN TAVSIYALAR. *QO 'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 7, 60-64.
27. Mulaydinov, F. (2024). Application, place and future of digital technologies in the educational system. *Nordik ilmiy-amaliy elektron jurnali*.
28. Jumanova, S. (2024). Analysis of PISA test results in Uzbekistan and prospects of preparing primary education students for PISA test. *Nordik ilmiy-amaliy elektron jurnali*.
29. Ikromjonovna, J. S., & Axadjon o'g'li, A. A. (2023). O 'ZBEKISTONDA PISA TESTI NATIJALARI VA BOSHLANG 'ICH TA'LIM O 'QUVCHILARINI BU TESTGA TAYYORLASH ISTIQBOLLARI. *QO 'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 9, 159-162.
30. Turanboyev, B., & Abdullayev, A. (2023). DAVLAT, KORXONA VA TASHKILOTLAR BYUDJETINI TO 'G 'RI TAQSIMLASH TENDENSIYALARI. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 3(4), 304-309.
31. Akhrorjon, A., & Maxliyoxon, O. (2024). IMPACT, RESULTS AND CONSEQUENCES OF WTO ACCESSION ON THE EDUCATION SYSTEM. *International Multidisciplinary Journal of Universal Scientific Prospectives*, 2(1), 6-15.
32. Abdullaev, A., & Odilova, M. (2024). The Role of WTO in Improving the Quality of Education. *Yosh Tadqiqotchi Jurnali*, 3(1), 140-148.